

Suuremõisa lossis kuulutati välja Kultuurkapitali Hiiumaa aastapreemiad

16. jaanuaril kuulutati Suuremõisas välja Kultuurkapitali 2024. aasta Hiiumaa aastapreemia laureaadid.

Eesti Kultuurkapitali Hiiumaa ekspertgrupi **tunnustuspreemiad** pälvisid **Joosep Niit, Margit Kääramees** ja **Tiina Maiberg**.

Joosep Niit on tänuväärne taustajõud paljudel spordi- ja kultuurisündmustel. Olgu pildistamas või videot tegemas. Enamasti puhtalt „aitäh!“ eest panustades isiklikku aega õhtuti ja nädalavahetustel.

Margit Kääramees on Kassari kultuurineljapäevade korraldaja. „Küla on midagi enam kui territoorium,“ ütleb ta. Olles seltsi asutajaliige ja nõndanimetatud klubi juhataja 2006. aastast on ta väga palju oma energiat, vaba aega ja teadmisi andnud kodukandi heaks. Tema eestveetud selts rikastab aastaid juba märgiliste sündmustega Hiiumaa kultuurielu. Lisaks kultuurineljapäevadele korraldab ta klassikakontserte kohalikus kabelis, kohvikutepäeval kohvikut, vahendab küla seltsimajas näitusi ja veab lisaks igakevadist populaarset Tuulekala festivali.

Tiina Maiberg on Hiiumaa kirjandusfestivali eestvedaja. Teadupärast ei ole Hiiumaal juba aastaid raamatupoodi, seepärast on rõõmustav kui ühe festivali raames saabub saarele korraks uhke valik erinevate pakkujate väljapanekust. See ütlemata tore festival on Hiiumaa kultuuripilti ilmestanud juba kolm korda ja toonud siia iga kord ka valdkonna nimekaid esindajaid, kellega kohtumine on rõõmistanud ühtaegu nii nooremat kui vanemat publikut. Festivali eestvedajat teame ehk peasjalikult ajakirjaniku ja diplomaadina, kes on täitmas tühimiku, mis Hiiumaa loomesaare iseloomuga hästi kokku sobib.

Eesti Kultuurkapitali Hiiumaa ekspertgrupp tunnustab **aastapreemiaga Olesja Voronjuki**.

2015. aasta kevadel lõpetas ta Teatri- ja Muusikaakadeemia muusika interpretatsiooni eriala ja asus tööle Käina Huvi- ja

Kultuurikeskusesse ja Kärdla Muusikakooli. Nende aastate jooksul on tema käe all sirgunud mitmeid noori pianiste, kes on esinenud erinevatel konkurssidel nii Eestis kui ka välismaal ning saavutatud mitmeid kõrgeid kohti. Lisaks osaleb ta aktiivselt ka Rudolf Tobiase nimelise klaveriõpilaste konkursi korralduses. Möödunud 2024. aasta oli tema õpilastele eriti edukas ja esimest korda tuli klaverierialal Hiiumaale ka rahvusvaheline võit.

Teine Hiiumaa ekspertgrupi aastapreemia läheb sarnaselt eelmisele aastale taaskord kahasse. Seekord koguni ühe perre, **Karin** ja **Madis Mihkelsoole**. Nad on öelnud, et nad on lubja-usku, neid köidab lubja ajalugu ja piiritud võimalused, mida sellega teha saab. Nende pereettevõtte tegeleb lubipõhiste termokrohvide tootmise ja renoveerimistöödega. Praeguseks on nende toodetud termokrohvi kasutatud paljudel objektidel üle Eesti – nii sise- kui välisviimistluses, nii uutel kui vanadel hoonetel. Samuti jagavad nad säästva renoveerimise alaseid teadmisi koolitustel ja teevad koostööd Tallinna Tehnikaülikooliga. Nad on osanud siduda traditsioonilise ehituskultuuri uudsete ideede ja kaas-aegsete lahendustega ning taastasid möödunud aastal kaunit Käina kiriku lääneportaali.

„**Kultuuripärl 2024**“ preemia pälvis etenduse „Mere laul“ lavastamise eest **Mait Joorits**. „Kui soovid osa saada tõelisest mereelust, kus igas laines loksuvad lood ja igal tuulepuhangul on oma meloodia, siis tule astu pardale!“ Hulk hiidlasti jagas oma mälestusi ja mõtteid, et kujundada lugu, mis möödunud suvel viis paljusid meist korraks möödunud sajandi meremeeste ja kalatehase tööliste aega.

Tunnustamist väärrib kogu ettevõtmine, alates ruumide kohandamisest, kujundusest kuni lavastuse ja näitlejatööni välja.

Tähelepanuväärne on ka eeltöö, mis tehti lavastuse kohandamiseks Hiiumaa keskkonda ja lõpuks muidugi lavastajate töö, mis sättis tegevuse Hiiumaa kontekstiga peegeldades hästi seda toonast päriselu.

Elutööpreemia panuse eest Hiiu-

Kultuurkapitali preemiade nominendid. Foto: Kaja Hiis-Rinne

maa kultuuri ja kunstielu andis Eesti Kultuurkapitali Hiiumaa ekspertgrupp **Tiiu Valdmale**.

Tema elutööst leiab loominguilisi ning pärimuslikke hetki ja sõnu meid Hiiumaa rahvariiete ainetel. Seda loodut võib leida nii ühiskondlikest hoonetest kui paljudest erakodudest ja seda nii kodu- kui välismaal. Personaalnäitusi on toimunud Kärdlas, Haapsalus ja Kuresaares, aga küllap mujalgi, sest kõik pole ehk kirja saanudki. Ühisnäitustel on tema tööd osalenud kaugemalgi – Soomest Saksamaani, Taanist Leeduni.

Oma loometegevusega on ta juba aastakümneid järjekindalt kujundanud Hiiumaa käsitööd ja tutvustanud nii meie saart üle ilma. Mütsid, vestid, kampsunid, aga uhkuse- ja ihalusobjektina muidugi imelised vaibad.

Eesti Rahvuskultuuri Fondi allfondi **Kõpu Majaka Fondi** preemia pälvis **Valev Sein**.

Eesti Kunstiakadeemia lõpetas ta 1990. aastal maali- ja monumentaal-kunsti erialal ja mitmed tema maalid on ka tõesti suuremõdulised.

Oma loodud töid ja vahel ka näitusi on

ta nimetanud eriskummaliste nimedega. Vaatajal hakkab seepeale fantaasia tööle ja mõte läheb rändama käännulisi radu. Tegelikult on see isegi tore, kui vaataja hakkab oma lugu looma.

„Hiiu leht“ kirjutas möödunud kunstiaasta kohta, et Hiiu kunst oli eelmisel aastal nähtav tänu kolmele juubilarile – Ülo Sooster, Kaljo Põllo ja Valev Sein, kes kui majakad meile teed näitavad, igatüki neist omal viisil.

EESTI KULTUURKAPITAL

Aasta 2025 on Hiiumaal rahvariideaasta

Eesti tänavune suursündmus on laulu- ja tantsupäev ning üle riigi tähistatakse raamatuaastat. Hiiumaa võtab nende teemade tuules fookusesse rahvariided ja rahvariidemotiivid, nende värvid ja elemendid, kuid teema-aasta hõlmab rahvakultuuri laiemalt.

16. jaanuaril Suuremõisa lossis toimunud Hiiumaa kultuuriaasta avamisega algas Hiiumaal ka rahvariideaasta. Avalikustati rahvariideaasta logo, mille autor on kunstnik Kertu-Liina Karjus.

Logol on kujutatud stiliseeritud hiiu naise noatupp, peotäis pruudiseppeli helmeid ja erinevad küüdnõud. Kokku on see sümbolne tuletorn, mis samuti Hiiumaale iseloomulik. Et huvi ja teadmised-oskused rahvariistest paistaks kaugele.

Oluline tähtpäev Hiiumaa pärimuses on ka 25. märts, kui möödub 180 aastat Hiiumaalt pärit legendaarse rahvamuusiku Torupilli Jussi sünnist. Rahvariideaasta temaatilised tege-

vused ja sündmused kutsuvad üles rahvariideid valmistama ja kandma, eelkõige aga pärandkultuuriga tutvuma ning oma isiklike juurte peale mõtlema. Rahvariideaasta laiem eesmärk on hoida elus ja väärtustada Hiiumaa ainulaadset pärimust.

Hiiumaa turismiklastri juht Kristel Peikel ütles, et oleme tänapäeval rahvariistest mõnevõrra võõrdunud ja ei oska ehk mõelda, et sadakond aastat tagasi, kui ülemaailmselt tekstiilitööstust ja kiirmoodi veel polnud, kanti neid riideid igapäevaselt. „Eraldi olid suve- ja talverõivad, argipäeva ja piduriided, rääkimata lisanditest, kaunistustest ja ehetest,“ rääkis Peikel. Tema arvates ei pea rahvariided olema ainult esinemiskostüüm või muuseumieksponaat, vaid rahvariideid või nende komponente võiks kasutada ka igapäevaselt.

Hiiumaal alustab sel aastal rahvariidekool, kus huvilised saavad ise rahvariideid valmistada. Pannakse üles mit-

meid näitusi, toimub Hiiumaa laulu- ja tantsupäev, valmib Hiiumaa rahvariiste raamat. Kodu- ja glögi kohvikud ning mitmed muud ettevõtmised kujundatakse tänavu rahvariideaasta teemadel ja värvides. Teema-aasta kava alles täieneb ja kogu info avaldatakse jooksvalt lehel hiiumaa.ee/rahvariideaasta.

„Kuid me ei tahaks keskenduda ainult hiiu rahvariistele. Kutsume üles saare külalisi kandma meile külla tulles uhkusega oma rahvariideid. Pole vahet, kas tullakse lihtsalt puhkama

Hiiumaa rahvariided. Foto: Toomas Kokovkin

või jaanilõkke äärde tantsu keerutama. Mulgid pangu aga oma kuued üll ja saarlasedki kenalt oodatud,“ kutsus Peikel üles rahvariideaasta tegevustes osalema.

Rahvariideaastat, nagu ka teisi Hiiumaa teema-aastaid, veab ja koordinee-

rib Hiiumaa turismiklaster koostöös Hiiumaa vallaga.

HIIUMAA TURISMIKLASTER
HIIUMAA VALLAVALITSUS

Foto: Sergei Gussev

Vallavalitsuse istungitelt

○ Suurendati aktsiaseltsi Kärkla Veevärk aktsiakapitali 100 032 euro võrra 720 256 eurolt 820 288 euroni, lastes välja 1042 uut ühte liiki nimelist aktsiat nimiväärtusega 64 eurot ülekursiga 32 eurot. Tasuda aktsiate eest rahalise sissemaksena summas 100 032 eurot.

○ Anti Pühalepa Osavalla Valitsusele nõusolek sõlmida leping Connecto Eesti AS-iga (registrikood 10722319) Suuremõisa tänavavalgustite vahetamiseks LED-valgustite vastu. Lepingu maksumus ilma käibemaksuta on 7 770,00 eurot.

○ Otsustati anda Munitsipaalasutusele Hiiumaa Haldus nõusolek sõlmida Käina alevi ja Putkaste küla tänavate lumetõrje teenuse osutamiseks perioodil 1. jaanuar 2025. a kuni 31. märts 2025. a leping OÜ-ga Turu Talu. Teenuse osutamise ühe tunni hind ilma käibemaksuta on 95 eurot.

○ Võõrandati elektroonilise enampakkumise korras Hiiumaa vallas Nasva külas asuv Laidusilla kinnisasi (kinnistu registriosa nr 3638500, katastritunnus 36801:001:0781, pindala 2978 m², sihtotstarve tootmismaa 100%). Võõrandamise alghinnaks 20 000 eurot.

○ Anti Hiiumaa Vallavalitsusele nõusolek sõlmida leping üheks aastaks mittetulundusühinguga Hiiumaa Koduta Loomade Turvakodu Hiiumaa valla haldusterritooriumilt omanikuta või loomapidaja juurest lahti pääsenud lemmiklooma kinnipüüdmiseks, hoiupaigas pidamiseks, tervisliku seisundi hindamiseks ja loomaarsti teenuse osutamiseks. Lepingu maksumus ilma käibemaksuta on 1575 eurot kalendrikuus.

○ Otsustati anda munitsipaalasutusele Hiiumaa Haldus nõusolek sõlmida katlamajade gaasikatelde hooldusteenuse osutamiseks perioodil 01.01.2025 kuni 31.12.2027 leping Kyte.ee

OÜ-ga. Lepingu perioodil on korralise hoolduse maksumus ilma käibemaksuta 8550 eurot. Lisanduda võivad avariiliste rikete kõrvaldamise kulud, mille ühekordne maksumus objekti kohta ilma käibemaksuta on 475 eurot.

○ Anti Hiiumaa Vallavalitsusele nõusolek sõlmida leping Korrashoid OÜ-ga puhastus- ja koristusteenuse osutamiseks Keskväljak 5a, Kärkla. Lepingu maksumus ilma käibemaksuta on 8270 eurot.

○ Otsustati anda Hiiumaa Ametikoolile viieks aastaks otsustuskorras kasutusse Suuremõisa külas asuv kinnisasi aadressil Pritsumaja koos sellel paikneva päästeteenistuse hoonega, üldpinnaga 488,8 m². Kinnisasi antakse kasutusse tähtajaga 10.01.2025 - 09.01.2030. Tasu vallavara kasutusse andmise eest on kolmkümmend eurot kalendrikuus.

○ Kinnitati elektroonilise enampakkumise võitjaks kõrgeima pakkumise summas 31 200 eurot teinud osaleja Estate Invest Group OÜ.

○ Kinnitati kaasava eelarve 2025. aasta ettepanekute paremusjärjestus.

○ Nimetati Hiiumaa valla nimel mittetulundusühingus Eesti Jäätmehoolduskeskus liikmeõigusi teostavaks isikuks abivallavanem Üllar Laid.

○ Vabastati Liili Eller Kõrgessaare osavalla vanema ja Pühalepa osavalla vanema ametikohalt, Omar Jõpiselg Käina osavalla vanema ametikohalt ja Tiit Reha Emmaste osavalla vanema ja Kärkla osavalla vanema ametikohalt.

○ Otsustati kinnitada Liina Lepamaa Hiiumaa Vallavalitsuse hallatava õppeasutuse lasteae Vigri direktori asendajaks alates 8. jaanuarist 2025. a kuni põhikohaga direktori Margarita Koroli tööle naasmiseni.

○ Kinnitati Hiiumaa valla jäätmevaldajate registri põhimäärus ja Hiiumaa Vallavalitsuse dokumendi-

haldussüsteemi põhimäärus.

○ Kooskõlastati Hiiumaa Spordikooli struktuur.

○ Määrati erateed avalikuks kasutamiseks.

○ Otsustati kinnitada Hiiumaa valla osavallakogude koosseisud.

○ Moodustati Hiiu maakonna teenetemärgi andmise ja Hiiumaa valla aukodaniku valimise ajutine komisjon.

○ Otsustati muuta teeregistris Hiiumaa valla haldusterritooriumil kohalike teede andmeid.

○ Algatati Suureranna küla Liivaranna kinnistu (39201:001:0457) detailplaneeringu koostamine.

○ Otsustati anda projekteerimistingimused Hiiumaa vallas Luguse külas asuvale Uue-Matse kinnistule üksikelamu ja abihoone püstitamiseks.

○ Anti projekteerimistingimused Hiiumaa vallas, Allika külas asuvale Kärdu laut kinnistule angaari püstitamiseks.

○ Otsustati anda projekteerimistingimused Hiiumaa vallas Kurisu külas Andruse maaüksuse saunamaja püstitamiseks.

○ Otsustati anda projekteerimistingimused Hiiumaa vallas Luidja külas Jänese kinnistul asuva elamu laiendamiseks üle 33% selle esialgsest mahust.

○ Anti projekteerimistingimused Kärkla linnas Kalda tn 15 kinnistule meelelahutushoone püstitamiseks.

○ Otsustati anda projekteerimistingimused Hiiumaa vallas Aruküla külas Ossu kinnisasjale üksikelamu püstitamiseks.

○ Seati tähtajatutundvaldus Hiiumaa vallas Kalana külas asuvale Ingli kinnisasjale. Sundvaldus seatakse tähtajatult Eesti Lairiba Arenduse Sihtasutuse kasuks projekteeritud püsivalt ühendatud sideehitise (maaalune fiiberoptiline sidekaabel)

rajamiseks, omandamiseks ning majandamiseks (remontimine, hooldamine).

○ Otsustati seada tähtajatutundvaldus Hiiumaa vallas Reigi külas asuvale Kadakapõllu kinnisasjale elektrimaakaabelliini rajamiseks. Sundvaldus seatakse tähtajatult Elektrilevi OÜ kasuks projekteeritud 0,4kV elektrimaakaabelliini paigaldamiseks, omandamiseks ning majandamiseks (remontimine, hooldamine).

○ Seati tähtajatutundvaldus Hiiumaa vallas Kõpu külas asuvale Rõmmeli kinnisasjale elektrimaakaabelliini rajamiseks. Sundvaldus seatakse tähtajatult Elektrilevi OÜ kasuks projekteeritud 0,4kV elektrimaakaabelliini paigaldamiseks, omandamiseks ning majandamiseks (remontimine, hooldamine).

○ Otsustati seada tähtajatutundvaldus Hiiumaa vallas Kalana külas asuvale Piibelehe kinnisasjale rajatava maaaluse fiiberoptilise sidekaabelliini rajamiseks. Sundvaldus seatakse tähtajatult Eesti Lairiba Arenduse Sihtasutuse kasuks projekteeritud püsivalt ühendatud sideehitise (maaalune fiiberoptiline sidekaabel) rajamiseks, omandamiseks ning majandamiseks (remontimine, hooldamine).

○ Seati tähtajatutundvaldus Hiiumaa vallas Jausa külas asuvale Toomavahe kinnistu, Seatoomakatastriüksusele 0,4 kV elektrimaakaabelliini rajamiseks. Sundvaldus seatakse tähtajatult Elektrilevi OÜ kasuks projekteeritud elektrimaakaabelliini rajamiseks, omandamiseks ning majandamiseks (remontimine, hooldamine).

○ Otsustati seada tähtajatutundvaldus Hiiumaa vallas Kõpu külas asuvale Rohelaane kinnisasjale paigaldatava elektrimaakaabelliini paigaldamiseks.

Sundvaldus seatakse tähtajatult Elektrilevi OÜ kasuks projekteeritud 0,4kV elektrimaakaabelliini paigaldamiseks, omandamiseks ning majandamiseks (remontimine, hooldamine).

○ Anti nõusolek Hiiumaa vallas Leisu külas asuvate Välja ja Hansu kinnisasjade vahelise piiri muutmiseks.

○ Otsustati anda nõusolek Hiiumaa vallas Orjaku külas asuva Orjaku sadam kinnisasja jagamiseks.

○ Muudeti Hiiumaa vallas Pihla külas asuvate Rukkiräägu ja Porsa kinnisasjade vahelist piiri.

○ Otsustati muuta Hiiumaa vallas Hellamaa külas asuvate Huusi ja Halla kinnisasjade vahelist piiri.

○ Muudeti Hiiu maakonnas Hiiumaa vallas Niidikülas asuva Koidu kinnisasi lähiaadressi ja määrata uueks lähiaadressiks Vana-Arturi.

○ Otsustati määrata Hiiu maakonnas Hiiumaa vallas Männamaa külas asuva Juhani katastriüksuse sihtotstarbeks elamumaa 100%.

○ Anti nõusolek Hiiumaa vallas Ülendi külas asuva Pihlametsa kinnisasi jagamiseks.

○ Otsustati anda nõusolek Hiiumaa vallas Kanapeeksi külas asuva Kaibalde kinnisasi jagamiseks.

○ Määrati Viiri külas asuvate Toimaste katastriüksuste uueks lähiaadressiks Põlluotsa.

○ Otsustati anda nõusolek Hiiumaa vallas Kodeste külas asuva Leetse kinnisasi jagamiseks.

○ Vabastati korraldatud jäätmeveoga liitumisest 87 jäätmevaldajat.

○ Otsustati vabastada osaliselt korraldatud jäätmeveoga liitumisest kaks jäätmevaldajat.

○ Otsustati jätta korraldatud jäätmeveost vabastamata üks jäätmevaldaja.

○ Kiideti heaks viis hajaasustuse programmi projekti aruannet.

Liikluses pole kohta ohtlikule käitumisele

Hiiumaa teedele on möödunud suve jooksul tekkinud rehvimustrid, mille on jätnud driftimise harrastajad. Driftimises endas pole midagi keelatud, see on kindlate reeglitega spordiala, mille tegeletakse kindlaks määratud piiratud alal. Teedel ja tänavatel seda harrastada ei ole lubatud ja on ka karistatav, sest iga liikleja peab oma käitumises hoiduma kõigest, mis võib takistada liiklust, ohustada või kahjustada vara või keskkonda.

Talviste teeolude saabumisel on oma sõiduuskuste katsetajaid teedel-tänavatel jällegi rohkem märgata, näiteks võib Kärkla linnas värskest sadanud lumel näha ikka ja jälle uljaste põõrete tegijaid. Varem või hiljem võib selline tegevus lõppeda kellelegi varalise kahju tekitamisega. Samuti on võimalik, et õisel ajal viib driftimine ära une nii mõnelki, kellel tekib hirm oma vara kahjustamise pärast. Olenemata kellaajast ja ka aastaajast peab liikluses arvesta-

ma üksteise ja ohutusega, et ära hoida võimalikke kahjusid.

Kõik autojuhid, kes peavad ohtlikku sõiduviiši tänavatele sobivaks, peavad omama ka julgust oma tegude tagajärge tunnistada. Juba tekitatud kahju puhul kehtib põhimõte: julged teha, julge ka tunnistada, mitte tuua põhjuseks näiteks teele hüpanud looma või viidat sõiduki tehnilisele rikkele.

Liiklusseadus näeb ette, et teisele isikule varalise kahju tekitamisest tuleb

politseid teavitada kohe järgmistel juhtudel: lahkavamuse korral; kui varalise kahju saaja ei ole teada; varalise kahju tekitajat ei ole sündmuskohal; varaline kahju tekkis loomale otsasõidu või selle vältimise tagajärjel ja tegutseda vastavalt politsei korraldusele. Kui jahiseaduse mõistes suurulukile otsasõidu tõttu varalist kahju pole tekkinud, kuid suuruslikul on saanud vigastada või hukkunud, tuleb teavitada häirekeskust ning tegutseda seal saadud korralduste ko-

haselt. Kui õnnetuspaigalt lahkutakse ja jäetakse tekitatud kahjust teavitama, siis pannakse toime juba järgmine liikluseaduse rikkumine ja lisaks kahjude korvamisele tuleb ka rikkumiste eest karistus kanda.

Seega olgem liikluses hoolivad ja tähelepanelikud nii enda kui teiste suhtes!

KAILI KIIK

Kärkla politseijaoskond

Hiiumaa 2024. aasta parimad sportlased

10. jaanuaril toimus Hiiumaa spordikeskuses Hiiumaa 2024 spordi-aasta auhinnagala, kus tunnustati Hiiumaa parimaid sportlaseid, treenereid ja spordijuhte ning jagati välja liikumissarja Hiiumaa Liigub 2024 auhinnad.

Tunnustused andsid üle Hiiumaa vallavanem Hergo Tasuja, Hiiumaa Spordiliidu peasekretär Kertu Rand ja Hiiumaa Spordiliidu juhatuse esimees ning Eesti Kultuurkapitali Hiiumaa ekspertgrupi liige Anton Kaljula.

Hiiumaa parimad täiskasvanud sportlased on **Anni Kingsepp** ja **Priidu Niit**. Parim täiskasvanute võistkond on **Olympic Sailing Team**, aasta treeneriteks valiti **Risto Merimaa** ja **Koit Kalmus**. Aasta spordiüritus on **Lembit Saueri** raamatu „Hiiumaa kergejõustik 100“ ilmumine ning aasta spordiklubiks valiti **Hiiumaa Tenniseklubi**.

Auhinnagala kuulutati välja ka **Hiiumaa 2024. aasta tegijad**, kellega on **Mia Esta** ning **Liis** ja **Alari Rimmelg**.

Kõik laureaadid:

Parim tüdruk

Mia Esta (orienteerumine)

Eesti MV orienteerumises 3 kuld-, 2 hõbe-, 1 pronksmedal. Eesti aasta parim orienteeruja N14 klassis. Balti riikide MV Eesti N14-16 teatenaiskonnaga III koht. Soomes noorte teatevõistlus Jukolan Viesti III koht. Lätis Sigulda Cup N14 III koht. Rahvusvaheline võistlus Terra Sprint I koht.

Parim pois

Erki Pranno (ronimine)

Kiirusronimise EMV, Rakvere I U18 II koht. Eesti kaljuronimise karikasari, *bouldering* I MEHED 50. koht. B&L noorte karikasari, *bouldering* I U18 IV koht. Eesti kaljuronimise karikasari, lead I MEHED X koht. *Bouldering*'i Eesti noorte meistrivõistlused I U18 IV koht. Eesti kaljuronimise karikasari, Hiiumaa Lead Open I U18 I koht. B&L noorte karikasari, *bouldering & lead* I U18 IV koht. B&L noorte karikasari, *top-rope flash* I U18 V koht. Hiiumaa Noor Tipu Tegija karikasari I s. 2005-2010 I koht. Eesti noortekoondise 2025. a liige.

Parim nei

Maria Eller (orienteerumine)

Eesti MV orienteerumises 1 kuld-, 2 hõbe-, 2 pronksmedalit. Eesti 2024. a edetabelis N20 II koht. Balti riikide MV teates IV koht, tavarajal N20 VI koht. Eesti omavalitsusmängudel orienteerumises N21 klassis III koht.

Parim noormees

Sten Sihver (kergejõustik-, jooksu-alad)

I koht Eesti MV U20 5000 m jooksus ajaga 15:53.13. II koht Balti võistkondlikud MV murdmaajooksus 6 km U20 klassis ajaga 9:26. U20 murdmaajooksu Eesti meister 3 km ajaga 8:59. U20 sisekergejõustiku Eesti meister 3000 m ajaga 8:49.51 ja 800 m ajaga 1:54.28.

Sten püstitas Audentese jõuluvõistlusel 1500 m Eesti U20 vanuseklassi uue lühirajarekordi, joostes ajaga 3:53,96! 51 aastat püsinud Enn Selliku rekord nihkus ajalukku.

Parim naisseeni

Elo Saue (orienteerumine)

Eesti MV orienteerumises 2 kuld-, 4 hõbemedalit. Eesti 2024. a edetabelis N50 I koht. Eesti MV teateorienteerumises MN35-40 V koht. Rahvusvahelisel võistlusel Ilves GP kevad I koht, Ilves GP sügis I koht.

Parim meeseni

Toivo Saue (orienteerumine)

Eesti MV orienteerumises 3 kuld-, 2 hõbe-, 1 pronksmedal. Eesti 2024. a

Parim naisportlane 2024 Anni Kingsepp.

edetabelis M75 II koht. Veteranide MM suusaorienteerumise tavarajal M75 IV koht. Rahvusvahelisel võistlusel Magaziin Mängud M75 II koht.

Parim täiskasvanute võistkond

Olympic Sailing Team (purjetamine) ORC B-grupi Euroopa meister (üldarvestuses). Muhu Väin 2024 - III koht. Tallinna meistrivõistlused ORC1 klassis II koht.

Võistkonda kuuluvad Tiit Vihul, Meelis Pielberg, Tanel Trööp, Raul Vane, Aivar Kaljumäe, Ivo Kais, Kristjan Keert, Triin Sarapuu, Indrek Ulla, Joel Timm.

Parim noorte võistkond

KK Askus/Jetoili U12 (korvpall) 2013/201414 sündinute Lahti Easter Tournament II koht. Kärkla Kevad I koht. Balti liiga esimene etapp 4 võitu 1 kaotus. Võidud saavutasime Riia korvpalli kooli, Madona, Kekava ja Sigulda üle. Eesti meistrivõistluste U-12 esimeses divisionis jagatakse hetkel jooksvas tabelis kolme võidu ja ühe kaotusega kolmandat kohta.

Võistkonda kuuluvad Lukas Parra, Otto-Thor Lips, Rasmus Kaasik, Teodor Teras, Magnus Kibuspuu, Johan Kruggulson, Sandor Lepamaa, Ander Lepamaa, Kustav Römmel, Robin Saarnak, Niklas Parra, Sten-Martin Kalmus.

Parim naisportlane

Anni Kingsepp (kergejõustik, pikamaajooks)

Eesti meistrivõistlused poolmaratonis (21,1 km), Tartu: aeg 1:27:55, V koht. Eesti meistrivõistlused maratonis (42,2 km), Tallinn: aeg 3:10:37, IX koht. Narva linna jooks (poolmaraton, 21,1 km): aeg 1:29:41, III koht.

Parim meesportlane

Priidu Niit (kergejõustik, kettaheide)

I koht Eesti MV kettaheites. I koht Eesti KV kettaheites. I koht hetjate seeria võistluse finaaloistlused kettaheites. I koht Toivo Pruuli III mälestusvõistlustel kettaheites. II koht baltimaade

meistrivõistlused.

Parim spordiüritus

Raamatu „Hiiumaa kergejõustik 100“ ilmumine. Autor Lembit Sauer. 2024. aastal valmis Hiiumaa spordiveteranil, valla aukodanikul Lembit Saueril raamat „Hiiumaa kergejõustik 100“. Raamat on pühendatud Hiiumaa kergejõustiku 100. juubelele ning oli üheks osaks kergejõustiku juubeliaasta tähistamise ürituste sarjas. Raamat sisaldab Lembit Saueri poolt alates 1959. aastast kogutud materjale: Hiiumaa kergejõustiku ajalugu, Hiiumaa kergejõustiku rekordid, nimekirja hiidlastest Eesti meistritest, parimad Hiiumaa kergejõustiklased läbi aastate, kokkuvõtte hiidlaste tulemustest TV10 olümpiastarti ajaloo, Kärkla staadioni ajalugu, tunnustuste saajad ning persoonilood inimeste endi poolt kirjutatud või nende kohta kirjutatud. Hiiumaa kergejõustiku ajalugu on väärikalt jäädvustatud.

Parim spordiklubi

Hiiumaa Tenniseklubi

Klubis on 24.11 seisuga 112 liiget. Klubi on tegus ja elujõuline. Klubiliikmed võistlevad aktiivselt erinevatel üle Eesti toimuvatel võistlustel. Klubi korraldab turniire, mis on tennisõprade hulgas väga populaarsed ja aitavad kaasa hiidlaste liikumisaktiivsusele. Sellel aastal arendati klubi taristut, nt valmis uus väliväljakute kastmissüsteem.

Parim treener

Risto Merimaa ja Koit Kalmus

Risto ja Koit on kahekesi koos hakanud tõsiselt tegelema noorte korvpalli arendamisega Hiiumaal aastast 2019. Hetkel mängivad mõlemad KK Askus Jetoil/Hiiumaa Spordikooli meeskonnad (U12 ja U16) edukalt Eesti meistrivõistlustel ja Balti liigas. Suurem eesmärk on treenerite duol Hiiumaale tekitada 8 aastaga kindel korvpalli püramiid, kus oleks olemas nii esindusvõistkond meeste seas kui ka järjekindel noortetöö nii noormeestele

Parim noormees 2024 Sten Sihver. Fotod: Kaja Hiis-Rinne

kui ka neidude hulgas.

Parim noortetreener

Elo Saue

Elo Saue on Eesti orienteerumise noortekoondise peatreener. Tema juhendatavad noored võitsid Baltic Junior Cupil noormeeste teates Balti riikide MV-I võitsid Eesti noored 2 kuld-, 1 hõbe-, 1 pronksmedali. Hiiumaa Spordikooli noored võitsid Eesti MV-I 2 kuld-, 4 hõbe-, 2 pronksmedalit.

Hiiumaa 2024 aasta tegija

Mia Esta

Mia Esta on Eesti parim noororienteeruja N14 klassis. Ta võitis Eesti MV-I 6 erinevat medalit. Ta võitis hooaja kokkuvõttes Eesti Orienteerumislidu suusaorienteerumise, orienteerumisjooksu ja sprindikarika karikasarjades I kohad. Ta kuulus Eesti noortekoondisesse Balti riikide MV-I, kus Eesti teatenaiskonnaga võitis pronksmedali.

Liis ja Alari Rimmelg

Sellel aastal bränditi Hiiumaa jooksuparim Team Hiiumaaks, mis pakub klubile laiemaid võimalusi hiidlaste liikumisaktiivsuse panustamiseks.

Eestimaa spordiliit Jõud aasta parimad:

Aasta noorte treener

Merilin Tikerber

Merilin on pühendunud kergejõustikutreener Hiiumaa Spordikoolis, kus ta töötab noortega, aidates neil arendada oma sportlikke võimeid ja saavutada isiklike eesmärgi. Hetkel täiendab ta oma teadmisi ja oskusi erialaselt, osaledes koolitustel ja õpides uusi treeningmetoodikaid, et pakkuda noortele parimat võimalikku juhendamist. Ta on kohusetundlik ja abivalmis, ei jäta kedagi hätta ning on alati valmis koostööks, et saavutada ühiseid eesmärgi.

Aasta tegija kohaliku spordielu edendaja kategoorias

Aimar Hansen

Aimar Hansen on olnud Hiiumaa Laskesportklubi juhataja alates 2010.

aastast ja kuulub ka klubi asutajaliikmete hulka alates 1994. aastast. Tema pühendumus ja vabatahtlik panus on olnud hindamatu, aidates arendada laskesporti Hiiumaal.

Laskesportklubi korraldab igal aastal mitmeid võistlusi, sealhulgas laskmise karikavõistluste sarja, Hiiumaa meistrivõistlusi ja Ervin Norgani mälestusvõistlust. 2023. ja 2024. aastal, viis klubi läbi Eesti senioride meistrivõistlused õhkreldest laskmises, mis toimusid Käina Spordiklubis.

Klubi pöörab erilist tähelepanu noorte kaasamisele ja õpetamisele. Aimari eestvedamisel ning tänu toetajatele on noortele soetatud vajalik varustus, sealhulgas spetsiaalsed laskeriided ja relvad.

Aasta piirkondlik spordisündmus

Hiiumaa rattanädalavahetus

Korraldaja: Team Hiiumaa

Hiiumaa rattanädalavahetus on kahel päeval toimuv põnev ja mitmekülgne rattasündmus, mis pakub meeldejäävaid elamusi igas vanuses ja tasemel rattahuvilistele.

Rattanädalavahetus on professionaalselt korraldatud spordiüritus, mis leiab aset väljaspool turismi kõrghooaega, pakkudes kohalikele elanikele ja külalistele võimalust aktiivselt aega veeta ka sügisel. Üritus toob Hiiumaale külalisi nii lähedalt kui kaugelt, aidates kaasa piirkonna elu ja majanduse elavdamisele madalhooajal. See on suurepärane võimalus nautida Hiiumaa looduse ilu, arendada rattasõidu oskusi ning veeta sportlikult aega pere ja sõpradega.

Sportlikuks pereks 2024. aastal valiti **perekond Lips**.

Kultuurkapitali Hiiumaa ekspertgrupi aastapreemiad said **Anni Kingsepp, Priidu Niit, Elo Saue, Eda Tärk** ning **Häli-Herta Haavapuu**.

HIIMUMAA SPORDILIIT

Kultuurset 2025. aastat!

Alanud aasta on Eestis kuulutatud raamatu aastaks. Hiiumaal on rahvariideaasta.

Meenutades aastat 2024, lööb samuti märksõna „kultuur“ ette. Esimesena Konrad Mägi näitus, mis tekitas saarel täiesti uue turismiliigi – kunstiturism. Inimesed võtsid aja, et spetsiaalselt selle näituse pärast Hiiumaale sõita. Igati sobilik kunstiaastale, mis oli 2024 teema-aasta.

Teine märksõna, mida möödunud kaasa võtta, on turvalisus. Täna eba-stabiilses maailmas eriti oluline. Turvalisus avaldub Hiiumaa Haigla renoveerimise ja Tervisekeskuse rajamise kaudu. Pädev meditsiinipersonal on kõige suurem turvalisuse garantii siin meretagusel maal. Kaasaegsed töötin-gimused kahtlemata soodustavad seda. Märkimisväärne, et oleme suutnud viimastel aastatel kõigile väljateenitud puhkusele suundunud perearstidele asendajad leida ning sama lootus on vabaneva Emmaste nimistuga.

Turvatunnet lisab teadmine, et meie merepäästjad nimetati Eesti parimaks vabatahtlikuks päästeüksuseks.

Hiiumaa terviklik arendamine

Siit on hea teemat vahetada, kuna pääs merele ehk investeeringud sadamatesse on suurepärane näide, et Hiiumaa vald on arendanud saart tervikuna ja terviklikult.

Kärdlas on spordikeskus ja uus koolimaja juba mainitud tervishoiuvaldkonna investeeringute kõrval mahukaimad arendustööd. Pargi hooldekodu kompleks saab laienduse ja töös on uue lasteaia rajamine.

Käina asula keskus on teedetänavate renoveerimise, kardiraja uue asukoha ning Tuuletorni ehitamise käigus nihkunud poole kilomeetri võrra põhja poole, kuhu ka uus kaupluse ehitati. Sel aastal jõuab lõpule kultuurikeskuse renoveerimine.

Emmastes on olnud tähelepanu liikumisvõimaluste loomisel ehk spordi- ja mänguväljakute rajamisel. Samuti on juurdeehituse saanud Tohvri hooldekogu ning renoveeritud Sõru sadam, mille ühisveevärgi- ja kanalisatsioonisüsteem sel aastal uuendatakse. Sarnased arengud toimuvad sel aastal Em-

mastes ja Männamaal.

Kõrgessaare keskus saab samuti uue näo. Tanklaga ollakse nii harjunud, et tundub nagu see oleks alati seal olnud. Kultuuritehas on ka justkui juba vana sõber, kuigi veel arenguprotsessis. Märkimisväärne muudatus saab olema üürimaja valmimine käesoleval aastal.

Suuremõisas on vald oma peale võtnud kaugkütte korralduse ning küttesüsteemide uuendamise.

Samuti oleme taotlenud riigilt lossi ja mõisakompleksi vallale üle andmist, mis tähendab, et eesoleval perioodil on valla tähelepanu sinna palju rohkem suunatud.

Palukülas on aastatepikkuse töö tulemusena kerkinud tiipkasemel ja mitmekülgsete võimalustega tervisespordikompleks. Palade spordihall on renoveeritud, sama ootab koolimaja katust. Töös on lasteaia laiendamine.

Üks ja ühtne vald ja vallavalitsus

Vallavalitsus on alanud aastast üks ametiasutus. Ametliku aadressiga Keskväljak 5a, Kärdla. Samas tegutsevad teenistujad jätkuvalt vallamajades üle saare. Kindlasti jääb sotsiaalvaldkond elanikule võimalikult lähedale. Samas, kuigi suur osa suhtlusest omavalitsusega on liikunud internetti, on võimalik kõigi ametnikega vahetult kohtuda. Küll palume kohtumine eelnevalt kokku leppida, tagamaks vajaliku inimese kohalolu.

Koos ühe ametiasutusega oleme üle läinud valdkondlikule juhtimisele. See tähendab, et juhtimise mõttes saame enam spetsialiseeruda. Usun, et hiidlaste ootused valla põhitegevuste osas on kõrged ning asju saab tõhusalt korraldada, kui need on ühest kohast koordineeritud, olgu see siis sotsiaalteenuste pakkumine, jäätmemajandus või teede-tänavate korrashoid.

Kui volikogu komisjonid suunavad poliitikat ning on konkreetsel valdkonnale spetsialiseerunud, siis regionaalset vaadet hoiavad osavallakogud. Väikeinvesteeringute jaotus 100 000 eurot aastas osavalla kohta tagab, et igas piirkonnas toimuvad arengud lisaks ülesaarelistele

Tuuletorn. Foto: Laura Nestor

investeeringutele.

Oluline, et peamised teenused jäävad kättesaadavaks ning kvaliteetseks. Meil tuleb panustada sellesse, et koolid, huvikoolid ja lasteaia hoiaks jätkuvalt kõrget taset. Et raamatukogud, kultuuri- ja vaba aja keskused saaksid pakkuda mitmekülgset tegevust, hoida piirkonna traditsioone kui ka uusi algatusi pakkuda. Et päevakeskused oleksid jätkuvalt kohad, kuhu inimesed rõõmuga tulevad ning veel rõõmsamana koju tagasi lähevad.

Hiiumaa vallal on läinud hästi. Seda tänu sellele, et inimesed on töökad ja tegusad. Aasta algas meeldiva teatega, et elanike arv jäi võrreldes aastatagusega kahekümne pluss. Hiiumaa valla tegutsemisperioodi keskmine tulumaksu laekumise kasv on olnud 11% aastas ning kuigi majandusolukord on keeruline, prognoosi-

me, et Hiiumaal jätkub kasv keskmiselt 10% aastas. Oleme toimetanud kulutõhusalt ja suutnud hoida põhitegevuse tulemit üle 10%, mis annab kindluse, et suudame enda laenu rahulikult tagasi maksta.

Kiitus saare ettevõtjatele ning ettevõtetele, et olete Hiiumaa patriooidid ning saare majandust üleval hoiate. Et vaatamata keerukustele siin tegutsemist jätkate. Möödunud aastast meenub edukas aasta kalanduses ning eriti Hiiu Kaluri majandustulemused. Hiiumaa Tarbijate Ühistu investeeringud ning julgelt ehitusvaldkonda sisenenud Vilton Hiiu ehitustööd. Ettevaatavalt Dagöplasti investeeringuplaanid. Kõik need annavad kindlustunnet. Valla poolt vaadates pean kordaminekuks, et suutsime laevapileti hinnatõusu mõtetele kriipsu peale tõmmata.

2025

Aasta 2025 on Hiiumaal rahvariideaasta, mis kutsub inimesi rahvariideid valmistama, kandma ja oma juurte peale mõtlema. Eesmärk on tõsta esile rahvariideid, aga loomulikult hõlmab see rahvakultuuri laiema. Juurte peale mõtlemine meenutab, et aastal 2018 ehitati Kärdla keskväljakut kuusk, mis valmistatud juurtest ning mis kutsus samuti hiidlasti minevikule mõtlema, aga ka tagasi, see tähendab kodusaarele oma juurte juurde tulema. See kuusk on jätkuvalt alles – Emmaste noortekeskuse juures, kes soovib vaadata.

Teema-aastale kohaselt soovingi kultuurset aastat ning et minnes edasi, ei unustaks me seda, kuskohast me tulime.

HERGO TASUJA
vallavanem

Millist abi saab Hiiumaa Saarte Energiaagentuurilt?

Saarte Energiaagentuur (EISEA) on tegutsenud aktiivselt eelmise aasta sügisest, kuid paljud ei pruugi teada, kuidas ja kellele agentuur teenuseid pakub. Selgitame, milliste küsimustega võib EISEA poole abi ja nõu saamiseks pöörduda.

Abi korteriühistutele

EISEA energiatõhususe konsultant Uku Loide pakub Hiiumaal korterelamute rekonstrueerimise toetuse alast nõustamist. Kõik korteriühistud, kellel on plaanis muuta oma hooned energiatõhusamaks ja soojustada, on oodatud EISEA poole pöörduma.

Uku Loide selgitab: „Korteriühistutelt ei oodata, et neil oleks täpne ülevaade, mida hoone renoveerimiseks teha tuleb – kõik ei pea olema energia- või ehitusspetsialistid. Piisab sellest, kui antakse teada, et hoone vajab rekonstrueerimist, kuid ei osata kuskilt alustada. Mina tulen, vaatamata hoone üle, toon välja peamised kitsaskohad ning koostan tegevuskava. Lisaks annan hinnangu umbkaudsele rekonstrueerimise maksumusele ning juhendan, kuidas taotleda toetust EISist. Kui kogu töömahtu ei ole võimalik kohe ellu viia, koostan tööde järjekorra, lähtudes sellest, mis vajab kiiret sekkumist ja millega võib oodata.“

Loide tõi näite ka esimesest algatatud projektist Hiiumaal. „Maru KÜ Lõpel oleme alustanud renoveerimist.

Kasutame seal nn *one stop shop* lahendust – kogu teenus ühest kohast. See hõlmab hoone seisukorra hindamist, tegevuskava koostamist, ekspertii tellimist, nõustamist EISi toetuse osas, ehitushanke läbiviimist ning ehitusjärelvalve organiseerimist,“ lisas Loide. Uku nõustab ka avalike hoonete reno-

veerimise osas.

Uku Loide viibib Hiiumaal kord kuus ja on kättesaadav e-posti teel: uku@eisea.org.

Energiaühistute loomine

Energiaühistu on uus mõiste ja selle sisu pole paljudele tuttav, aga lühidalt –

see on kohalike inimeste, ettevõtete või asutuste koostööl põhinev ühendus, mis toodab, tarbib, jagab või salvestab taastuvenergiat ühiselt. Üksi tegutsemine võib olla kulukas, kuid ühiselt jõuab palju rohkemate vahenditega. Nõustame ja toetame teid energiaühistute loomisel, et teha taastuvenergia kättesaadavaks ja taskukohaseks kõigile.

Kaugkütte arendamine

Kuna Hiiumaal puudub väljaspool Kärdlat kaugkütteoperaator, aitab EISEA luua suurematesse asulatesse terviklikke lahendusi. Suurte investeerimisvahendite tõttu koostame rahastustootlusi rahvusvahelistesse programmidesse soojavõrkude ja katelde uuendamiseks. Eesmärgiks on Hiiumaale välja pakkuda sobivaim kaugkütteenuse toimimismudel, et võimaldada keskkonnasõbralikke ja mugavaid elutingimusi tagav teenus.

Transport

Elektrisõidukid ja laadimistaristu arendamine on keskkonnasõbraliku liikuvuse saavutamisel võtme-tähtsusega. Elektri-autod muutuvad aja jooksul odavamaks ja kätte-saadavamaks, tuues kaasa nende laiemat kasutust.

Lisaks on elektri-autod multifunktsionaalsed – nende akut saab volukatekestuse korral kasutada koduse elektri allikana, asendades vajaduse generaator

tori järele.

EISEA kaardistab Hiiumaal potentsiaalseid elektri-autode laadimiskohti ning korraldab koostöös vallaga hanke vajaliku taristu rajamiseks. Samuti valmistame ette nõudepõhiseid ühistranspordilahendusi elektri-sõidukitega, mis asendavad diiselbussid ja kasutavad sadamatesse rajatavaid laadimiskohti.

Pakume tuge elektri- ja hübriid-sõidukite integreerimisel, rahastuse leidmisel ning laadimisvõimaluste arendamisel.

Teenused ettevõtetele

Nõustame ettevõtteid ressursitõhususe planeerimisel, aidates tuvastada energiakasutuse kitsaskohti ja pakudes nende lahendamiseks nutikaid taastuvenergiatehnoloogiaid.

EISEA esindaja Hiiumaal

EISEA esindaja Hiiumaal on Taavi Liivandi, kes tegeleb peamiselt liikuvuslahenduste ja energiakogukondadega. Kontakt: taavi@eisea.org.

Seisame saarte huvide eest elektri võrgu tugevdamisel ning aitame välis-suhtluse kaudu rakendada mujal tõestatud lahendusi.

Lisainfo: www.eisea.org

INGRID PIIRSALU
Saare Energiaagentuur

Kuidas olla valmis elektrikatkestuseks?

Eesti koos Läti ja Leeduga valmistub 2025. aasta 9. veebruaril Balti riikide elektrivõrgu sünkroniseerimiseks Mandri-Euroopa elektrivõrguga, astumaks edasi suure sammu energiajulgeolekus. Sünkroonala vahetuse eest vastutav Kliimaministeerium ja Elering on võtnud eesmärgi, et selle läbiviimist ei peaks tarbija märkama. Kuigi tehniliselt ei tohiks sellega mingeid riske kaasna, peame alati olema valmis võimalikeks niheteks tavalist hübriidriinnakute, tehniliste viperuste või looduslike kriiside näol.

Soovitame igal inimesel:

- Mõelda läbi, mida sinu ja su pere jaoks tähendab, kui kodus pole elektrit, vett ja/või kütet.
- Valmistuda kodus iseseisvalt hakka-ma saama vähemalt nädal aega.
- Hoida kodus varusid oma vajadustest lähtuvalt: vesi, toit, ravimid ja muu sinule vajalik.

Lisainfot elektrikatkestusteks valmistumise saab olevalmis-veebilehelt <https://www.olevalmis.ee/et/juhis/elektriga-varustamise-katkemine>

Käitumisjuhised inimestele

Mõtle läbi millised on elektrikatkestuste mõjud sinu kodus ning kuidas neid leevendada. Näiteks missuguste seadmete töö sõltub elektrist: lambid, pliit, külmkapp, pesumasin, TV ja raadio, seadmete laadimine jne. Samuti võivad välisuste kiibid ja värvad toimida ainult elektriga. Enamasti sõltub elektrist ka kodune veevarustus ja kanalatsiooniaravool. Pikema elektrikatkestuse ajal võivad kauplused, apteegid ja tanklad olla suletud.

Veendu, et sul on kodus olemas kõik vajalik, et vähemalt nädal aega ise hakkama saada. Seetõttu varu vajalikud asjad juba täna! Vaata, millised varud peaksid sul kodus olemas olema: [olevalmis.ee/et/juhis/kodused-varud-ja-abivahendid](https://www.olevalmis.ee/et/juhis/kodused-varud-ja-abivahendid).

Veevaru ja kanalatsioon

Varu koju joogivett, kui sinu maja veevarustus sõltub elektrist või sa pole kindel, kuidas see täpselt töötab. Kui sõltud ühisveevärgist, uuri kohalikul omavalitsuselt või vee-ettevõttelt, kas ja kuidas on sinu piirkonnas tagatud veega varustamine elektrikatkestuse korral.

Joogivett varu 3 liitrit inimese kohta vähemalt üheks ööpäevaks.

Jälgi kohaliku omavalitsuse teadaandeid elanike joogiveega varustamise kohta.

Elektrikatkestuse korral ei tööta ka kanalatsioon, mis võib kaasa tuua tõsised üleuputused, reostused ja haiguste leviku. Alternatiivina saab kasutada tualettpotti asetatud prügikotte või näiteks kuivkäimlaid.

Kuidas olla valmis elektrikatkestuseks?

Vaata lisainfot: [olevalmis.ee](https://www.olevalmis.ee)

Küte ja soojus

Kui sinu kodu soojavarustus sõltub elektrist, mõtle läbi alternatiivsed võimalused. Kui sinu toasoe sõltub keskküttest, uuri kohalikul omavalitsuselt või teenuseosutajalt, kas ja kuidas on sinu piirkonnas tagatud selle toimimine ka elektrikatkestuse korral.

Ahju, kamina või puupliidi olemasolul jälgi, et küttekolded oleks hooldatud ning kütta mõistlikult.

Kui sellised võimalused puuduvad, kasuta sooja hoidmiseks vaid ühte ruumi. Sulge ukseid, aknad ja ventilatsioonivad ning tihenda kohad, kust soojus võib toast väljuda. Alternatiivseid kütteseadmeid (nt gaasiradiaator või -soojendi) kasuta vastavalt kasutamishuhtele ja tuleohutusreeglitele.

Generaatori olemasolu korral kontrolli selle töötavust ja kütte piisavust.

Kui sul hakkab kodus liiga külm, mine võimalusel lähedaste juurde või pöördu kohaliku omavalitsuse poole.

Kodused varud

Hoia kodus toiduvaru, mida saad kasutada ka olukorras, kui sul pole kuumutamise võimalust. Abiks on ka grill, matkapliit või priimus, mille abil toitu valmistada. Sealjuures järgi kõiki tuleohutusnõudeid!

Toiduvaru võiks olla midagi sellist, mida sa ka igapäevaseks tarbid ning saad ringluses hoida. Ära unusta lemmiklooma!

Osa toidust võiks olla lihtsasti valmistatav ja pika säilivusajaga. Sobivad ka kohe tarbitavad toidud (konservid, kuivikud, küpsised, pähklid, müslibatoonid jne).

Pea mees, et elavat tuld ei tohiks kunagi järelevalveta jätta ning põlemisel tekivad mürgised gaasid. Matkapliiti, priimust ja

väligrilli kasuta ainult õues!

Veendu, et kodus oleks patareidel töötav raadio ja taskulamp (vm alternatiivne valgusallikas). Patareide varu võiks samuti kodus olemas olla.

Side ja sularaha

Kui elektrikatkestus kestab pikka aega, võivad töötamast lakata ka sularahaautomaadid ja kauplused.

Hoia rahakotis pisut sularaha, millega saad maksta ka siis kui kaardimaksed ei toimi.

Igähele võiks olla varuks sularaha, et maksta ühe nädala hädapäraste kulutuste eest. Ka hoiupörsast võid leida vajaliku summa pisiostudeks.

Hoia oma akupangad laetuna! Nende abil saad laadida telefoni või lampi, raadiot jne. Kasuta akupanka säästlikult ja vaid vältimatul vajadusel korral, nii pikendad nende tööaega.

Side- ja elektri puudumisel oled olukorra arengutega kursis patareitoitel või dünamoga raadio abil. Alternatiivina saad kasutada ka autoraadiot (hoia auto kütusepaak alati vähemalt pooltäis). Pea meeles, et riik jagab infot ERR kanalites ning Vikerraadios.

Selgita välja oma kohaliku oma-valitsusest, kus asub sinu dokukandi kerkuskeskus, kust saad kriisiajal infot, nõu ja abi. Lisainfot kerksuskeskustest leiab siit: <https://vald.hiiumaa.ee/kerksuskeskused>

PÄASTEAMET

HIIUMAA VALLAVALITSUS

Hiiumaa külastajad hindavad enim saare puhast loodust ning rahu ja vaikust

Külastajaküsitlus kinnitab Hiiumaa unikaalsust sihtkohana, kus saab omaette olla ja nautida rahu ning vaikust. Uuringus osales 1002 Hiiumaad hiljuti külastanud inimest, kes jagasid oma kogemusi, soovitusi ja ettepanekuid. Tulemused kinnitavad Hiiumaa kui turismisihtkoha tugevusi ja annavad suuniseid, mida sihtkoha turismiettevõtjad ning kohalikud võimud saaksid veel paremini teha.

Küsitluse korraldanud Hiiumaa turismiklastri juht Kristel Peikel ütles, et külastajate vastustest joonistus selgelt välja Hiiumaa ainulaadne identiteet, mida on turismitooted ja -teenuste arenduses ning kommunikatsioonis rõhutanud ka saare turismiettevõtjad.

„Vastajad kirjeldasid Hiiumaad sageli kui „paradiisisaart“ ja „meretagust rahu-likku paika“. Enim rõhutati saare puutumatut loodust, vaikust ja rahu, mida kirjeldati sõnadega „koht, kus aeg peatub“.

Külastajad hindavad Hiiumaa eraldatust mandri saginast ja tunnustavad kohaliku kogukonda külalislahkuse ning unikaalse huumori eest,“ rääkis Peikel.

Hiiumaa enimkülastatud vaatamisväärsused olid Sääretirp, Kõpu, Tahkuna ja Ristna tuletornid, Käina elamuskeskus Tuuletorn, rannad – eriti Tõrvaniina, Luidja ja Mangu, Viscosa kultuuritehas, Ristimägi, Kaibaldi liivik ja Kassari. Enamik Hiiumaa külastajaid on perepuhukajad, kes hindavad rahu, vaikust ja loodust. Olulise osa külastajatest moodustavad kultuurisündmuste külastajad ning kohalike maitsete nautijad.

Ligi 40% vastanutest ütles, et on Hiiumaad külastanud kaks või rohkem korda ning 51% vastas, et Hiiumaa reis sisaldas 2–3 ööbimist saarel.

Peikel rääkis, et kuigi küsitluse tulemused tõstsid esile Hiiumaa tugevaid külgi, andsid vastused ka konstruktiivset taga-

sisidet. Külastajad sooviksid näha saarel rohkem hotelle ja toitlustuskohti ning mitmekülgsemat kultuuri- ja meelelahutus-sündmuste valikut.

Soovitustes, mis veel võiks Hiiumaa külastusel paremini olla, töid külastajad sageli välja, et soodsamad võiksid olla ka parvlaevapiletite hinnad. Parvlaevauhendus oli ka peamiseks põhjuseks, miks külastajad otsustasid mõne teise sihtkoha kasuks: Hiiumaa „näib raskesti ligipääsetav, kauge“ ning „parvlaevapiletid paistavad lehel [praamid.ee](https://www.praamid.ee) eelmüügist välja müüdüd“.

Samas oli Peikeli kinnitusele ka vastajaid, kes töid välja, et „parvlaevareis on osa Hiiumaa külastamise elamusest“ ning et just see raskesti ligipääsetavus ja eraldatus ongi saare olulisim eripära.

HIIUMAA ARENDUSKESKUS

Hiiumaa ettevõtjate küsitlus: saare turism vajab parvlaevauhenduse mahu suurendamist

Hiiumaa turismiklastri viis saare turismiettevõtjate seas läbi iga-aastase küsitluse, et hinnata lõppenud aasta turismihooaja edukust. Vastustest selgus, et kokkuvõttes oli tegemist rahuldava hooajaga ning turismiettevõtjad vaatavad tulevikku optimistlikult.

Täituvus vähenes, käibed püüsid või kasvasid

Küsitluse tulemustest selgus, et kuigi 2023. aastaga võrreldes vähenes täituvus 50% majutusasutustest, siis ettevõtete käibed ei muutunud korrelatsioonis külastatavuse langusega. Vastanutest 40% kinnitas 2024. aasta hooajal käibe kasvu, 32% ettevõtetest jäi käibe samale tasemele ja vaid 24% teatas, et käibe langes. 56,7% vastanutest ennustab järgmiseks aastaks käibe kasvu, 35% usub, et 2025. aasta hooaeg jääb tänavusega samale tasemele.

Hiiumaa turismiettevõtjate olulisemad kliendigrupid ning nende ootused võrreldes 2023. aastaga ei muutunud – puhkajate põhihulga moodustavad endiselt perega puhkajad ning loodushuvilised. Jätakuvalt sooviksid külastajad nautida rohkem erinevaid aktiivse puhkuse variante, eelkõige kultuuri-, spordi ning peretegevusi. Mainiti ka standardhotellitubade vähesust ning spaa puudumist.

Turismiettevõtjad ise on hakanud rohkem tähtsustama välismaiseid külastajaid ning on suurendanud turundus- ja reklaamikulutusi. Ettevõtjate hinnangul on peamised saare turismimajandus kitsaskohad parvlaevaliikluse maht ning aastaringset toitlustust pakkuvate söögikohtade nappus.

Parvlaevaliiklus on pudelikaal

Turismiettevõtjate hinnangul oli lõppenud hooajal üheks oluliseks takistuseks ettevõtluse edenemisel parvlaevaliiklusega seonduv. Lisaks sellele, et tipphetkedel võib juhtuda, et vedaja ei suuda kõiki soovijaid samal päeval ära vedada, on probleemiks ka parvlaevade broneeringusüsteemi antavad eksitavad signaalid. Veebilehel [praamid.ee](https://www.praamid.ee) olid parvlaevade väljumised nõutumatel kuupäevadel pidevalt „punases“, mis heidutas inimesi Hiiumaa-reisist loobuma.

„Kui [praamid.ee](https://www.praamid.ee) näitab, et populaarsemateks kuupäevadeks on e-autopiletid eelmüügist välja müüdüd, ei tähenda see, et saarele ei saa. 30–40% on üldjärjekorra pileteid, millega pääseb reeglina laevale, kuid kindlust soovivad külastajad kipuvad punaseid nulle nähes reisist loobuma ning tühistavad ka oma majutuse, ekskursioonide ja muude tegevuste broneeringud,“ selgitas Peikel.

Tema sõnul raporteeris TS Laevad 2024. aastal järjest uusi reisijarekordideid, mis võimaldab teha järelduse, et kuigi Hiiumaal oli külastajaid eelmise aastast rohkem, ei jõudnud nad samas mahus turismiettevõtetesse, vaid ööbisid kas sugulaste-tuttavate juures või telkides-kämpingutes.

Hooaja pikendamist usub 78% vastanutest

Küsitluse vastustest selgub, et üks Hiiumaa turismi pikaajalises mureks olnud probleem ehk hooajaliselt võib hakata laheneda. 27% vastanutest näeb oma ettevõtte tegevustes kindlasti võimalusi hooaja pikendamiseks, 51,4% usub, et see on pigem võimalik.

„Meie ettevõtjate hinnangutes sai lätlastest sel hooajal populaarsem välisurg, meile jätkuvalt väga oluline Soome oli teisel kohal. Tore on aga tõdeda, et Jaapanit oma sihttuuriks pidavate turismiettevõtjate hulk on suurenenud lausa kaks korda ning tänavu usub juba 18,9% vastanutest, et järgmistel aastatel tuleb jaapanlaste Hiiumaale meelitamisele rohkem tähelepanu pöörata,“ rääkis Peikel.

Veebiküsitlusena oktoobris ja novembris läbi viidud uurin-gule vastas 37 Hiiumaa turismiettevõtet, neist 51% majutus-asutused. Kokku olid vastajate hulgas esindatud kõigi turismivaldkondade teenusepakkujad. 75% vastanutest kinnitas, et osutavad teenuseid aastaringset, 70% vastas, et ei saa turismihooajal hakkama ilma lisatööjõudu kaasamata.

KRISTEL PEIKEL

Hiiumaa turismiklastri

Foto: Rivo Veber

2025. aastal avanevad Leader taotlusvoorud

Esimene taotlusvoor

Taotlusvoor avamine: **20.01.25 kell 10.00**

Taotlusvoor sulgemine: **31.01.25 kell 16.00**

Avatud on meetmed:

- Meede 3 – külastuskeskkonna arendamine (ühisprojektid). Maht 180 000 €.
- Meede 4 – organisatsiooni arendamine (ühisprojektid). Maht 120 000 €.
- Meede 5 – sotsiaalteenuste arendamine. Maht 66 319 €.

Teine taotlusvoor

Taotlusvoor avamine: **24.03.25 kell 10.00**

Taotlusvoor sulgemine: **04.04.25 kell 16.00**

Avatud on meetmed:

- Meede 1 – ettevõtluse arendamine (investeeringud). Maht 200 000 €.
- Meede 2 – kogukondade arendamine (investeeringud). Maht 180 000 €.

Registreeru nõustamisele:

E-post: info@kogu.hiiumaa.ee

Aadress: Vabrikuväljak 1, Kärkla, II korrus Tuba 16 ja 17

(Sissepääs Sadama tänavalt)

Nõustamine: E-R 10.00-16.00

Lisainfo: <https://kogu.hiiumaa.ee/>

Võimalus esitada arengukava muudatusettepanekuid

Hiiumaa Vallavalitsus ootab kõigilt hiljemalt **10. veebruariks** Hiiumaa valla arengukava põhjendatud muudatusettepanekuid e-posti aadressile valitsus@hiiumaa.ee. Vallavalitsus vaatab arengudokumendi üle regulaarselt kord aastas ning muudatusi võivad teha kõik. Arengukava muutmine toimub vastavalt arengukava ja eelarvestraategia koostamise korrale, mida saad täpsemalt lugeda Riigi Teatajast. Valla arengukava on dokument, milles esitatakse majandusliku, sotsiaalse ja kultuurilise keskkonna, looduskeskkonna ja rahvastiku tervise arengu pikaajalised suundumused ja vajadused ning Hiiumaa maakondliku arengu strateegiline planeerimine.

Arengukava asub aadressil <https://vald.hiiumaa.ee/arengukava>

HIIUMAA VALLAVALITSUS

MTÜ Hiiukala taotlusvoorud 29.01-11.02

MTÜ Hiiukala annab teada, et 29. jaanuarist kuni 11. veebruarini on avatud taotlusvoorud, kust kolmes tegevussuunas saavad toetust taotleda ka MTÜ-d:

- **Looduskeskkonna tingimuste parendamine 112 980 eurot.**
- **Kalandus- ja merendustraditsioonide edendamine 178 384 eurot.**
- **Kalurite teadmiste ja oskuste edendamine 107 580 eurot.**

Lisainfo: Tuuli Tammla, MTÜ Hiiukala, tel 5694 1855, info@hiiukala.org, hiiukala.org

Starditoetus alustavale ettevõtjale

Starditoetuse eesmärk on soodustada alustavate ettevõtjate jätkusuutliku müügitulu kasvatamist ja töökohtade loomist. Toetust saavad taotleda kuni 3-aastased ettevõtte, kelle müügitulu jääb alla 40 000 euro.

Täpsemad tingimused ja vajalikud materjalid leiab Starditoetuse veebilehelt: <https://eas.ee/toetused/starditoetus/>.

Lisainfo saamiseks võta ühendust Hiiumaa Arenduskeskuse ettevõtluskonsultandiga – Angela Koit, angela.koit@hiiumaa.ee.

HIIUMAA ARENDUSKESKUS

Avanesid vabaihenduste taotlusvoorud

Mittetulundusliku tegevuse tegevustoetuse ja külamajade toetuse taotlemise tähtaeg on 1. veebruaril.

1. veebruarini saavad mittetulundusühingud ja seltsingud taotleda toetust oma tegevuste elluviimiseks. **Tegevustoetus** on sihtotstarbeline valla eelarvest antav toetus taotleja regulaarsete toimingutega seotud tegevuskulu katmiseks samal aastal ja kohaliku küla- või seltsielu edendava ürituse korraldamiseks. Tegevustoetuse maksimummäär ühe taotluse kohta on 2000 eurot, toetusvoorude maht on 35 000 eurot. Taotluse oma- ja/või kaasfinantseering on tegevustoetuse puhul vähemalt 10% eelarvelisest kogumaksumusest.

1. veebruarini saab taotleda **külamajade** toetust. Toetatakse külaelu edendava mittetulundusühingu (külaselts) poolt vallale ja valla elanikele suunatud tegevuse korraldamist ning valla elanike arengusse panustamist külamajades, mis on külaseltsi omanduses või pika rendilepingu alusel külaseltsi kasutuses. Toetus on ette nähtud külamaja halduskulude katmiseks. Külamajade toetuse maksimummäär ühe taotluse kohta on 2000 eurot. Toetusvoorude maht on 15 000 eurot.

Mittetulundusliku tegevuse **projektitoetuste** kevadvoorude taotluste tähtaeg on **1. märts**. Projektitoetust saab taotleda kogukonna ja valla arengule suunatud Hiiumaal toimuva maakondliku tähtsusega tegevuse/ürituse toetamiseks või sihtfondist ja programmist rahastatava avalikkusele suunatud projekti oma- ja kaasfinantseerimiseks, samuti valla esindamiseks väljaspool valda toimuvat kultuuri- või spordiüritust. Projektitoetust saab taotleda valla elanikele suunatud tegevuseks järgmistest valdkondadest: elukeskkonna, turvalisuse, keskkonnakaitse, noorsootöö, kultuuri, hariduse, sotsiaaltöö, tervise ja külaliikumise

edendamine. Projekti tegevus peab olema kasumit mittetaotlev ning olema suunatud valla elanikele. Projektitoetuste maksimummäär ühe taotluse kohta on 4000 eurot ning kevadise toetusvoorude kogumaht 25 000 eurot.

Kõik taotlused tuleb esitada läbi Hiiumaa valla iseteeninduskeskkonna <https://piksel.ee/spoku/hiiumaa/>

Hiiumaa valla mittetulundusliku tegevuse toetamise kord: <https://www.riigiteataja.ee/akt/401112022003?leiaKehtiv>

2024. aasta tegevustoetuse aruande saab esitada elektroonilises taotluskeskkonnas Spoku kaesoleva aasta 31. jaanuariks.

Lisainfo: kultuurispetsialist Anu Tammearu, tel 58840790, anu.tammearu@hiiumaa.ee, vald.hiiumaa.ee/mtude-toetused.

HIIUMAA VALLAVALITSUS

Hajaasustuse programmi taotlusvoor 2025

Hajaasustuse programmi 2025. aasta taotlusvoor avaneb alates 3. veebruaril 2025. Taotluste esitamise tähtaeg on **3. aprill 2025.** a. Hiiumaal saavad toetust taotleda hajaasustuses asuvate majapidamiste alalised elanikud.

Programmi eesmärgiks on hajaasustusega maapiirkondades elavatele peredele tagada head elutingimused ning seeläbi aidata kaasa elanike arvu püsimisele hajaasustusega maapiirkondades.

Programmist toetatakse järgmisi valdkondi:

- joogiveesüsteemid;
- kanalisatsioonistüsteemid;
- juurdepääsuteed;
- autonoomsed elektrisüsteemid.

Projekti maksimaalne toetus ühe majapidamise kohta on **6500 eurot**.

Taotleja ja kaastaotleja oma- ja kaasfinantseering peab kokku moodustama vähemalt 33% projekti abikõlblikest kuludest.

Programmist eraldatud toetuseks loetakse ka viiel eelneval kalendriaastal programmist saadud toetuse summat. Kui taotleja on aastatel 2020–2024 hajaasustuse programmist juba toetust saanud, arvestatakse varasem toetussumma toetuse piirmäära sisse.

Varasemate mitut majapidamist hõlmav

nud projektide puhul jagatakse saadud toetus arvestuslikult majapidamiste vahel võrdselt.

Programmi raames saavad taotlejaks olla füüsilised isikud, kes vastavad järgmistele nõuetele:

- Taotleja alaline elukoht on hajaasustusega maapiirkonnas asuv majapidamine, millele projektiga toetust taotletakse;
- Taotleja elukoht on rahvastikuregistri andmete kohaselt katkematu vähemalt taotluse esitamise aasta 1. jaanuarist alates kuni toetuslepingu sõlmimiseni majapidamine, millele projektiga toetust taotletakse.
- Taotlejal ei tohi olla riiklike maksude osas maksuvõlga, välja arvatud juhul, kui see on ajatatud.

Projekti elluviimine peab olema lõppenud vähemalt taotlusvoorule järgneva aasta 31. oktoobriks.

Taotlus koos nõutud lisadega tuleb esitada:

- elektrooniliselt taotleja poolt digitaalselt allkirjastatult või
- paberil taotleja poolt käsitsi allkirjastatult. Elektrooniliselt allkirjastatud taotlus tuleb saata hiljemalt 3. aprill 2025 Hiiumaa Vallavalitsuse e-posti aadressile valitsus@hiiumaa.ee. Paberil käsitsi allkirjastatud taotlus tuleb:
 - tuua käsipostiga Hiiumaa Vallavalitsusse

hiljemalt 3. aprill 2025 tööpäeva jooksul või saata posti teel tähtitud kirjana (postitempli kuupäev ei tohi olla hilisem kui 3. aprill 2024) Hiiumaa Vallavalitsuse aadressil Keskväljak 5a, Kärkla 92413.

Täpsem informatsioon toetatavate tegevuste ja abikõlblike kulude kohta ning taotlusvormid on kättesaadavad Riigi Tugiteenuste Keskuse kodulehelt: <https://rtk.ee/meede-hajaasustuse-programm>.

Lisainfo:

Riigi Tugiteenuste Keskuse kontakt: Tiina Loo- rand, tel 663 1888, e-post: tiina.loorand@rtk.ee.

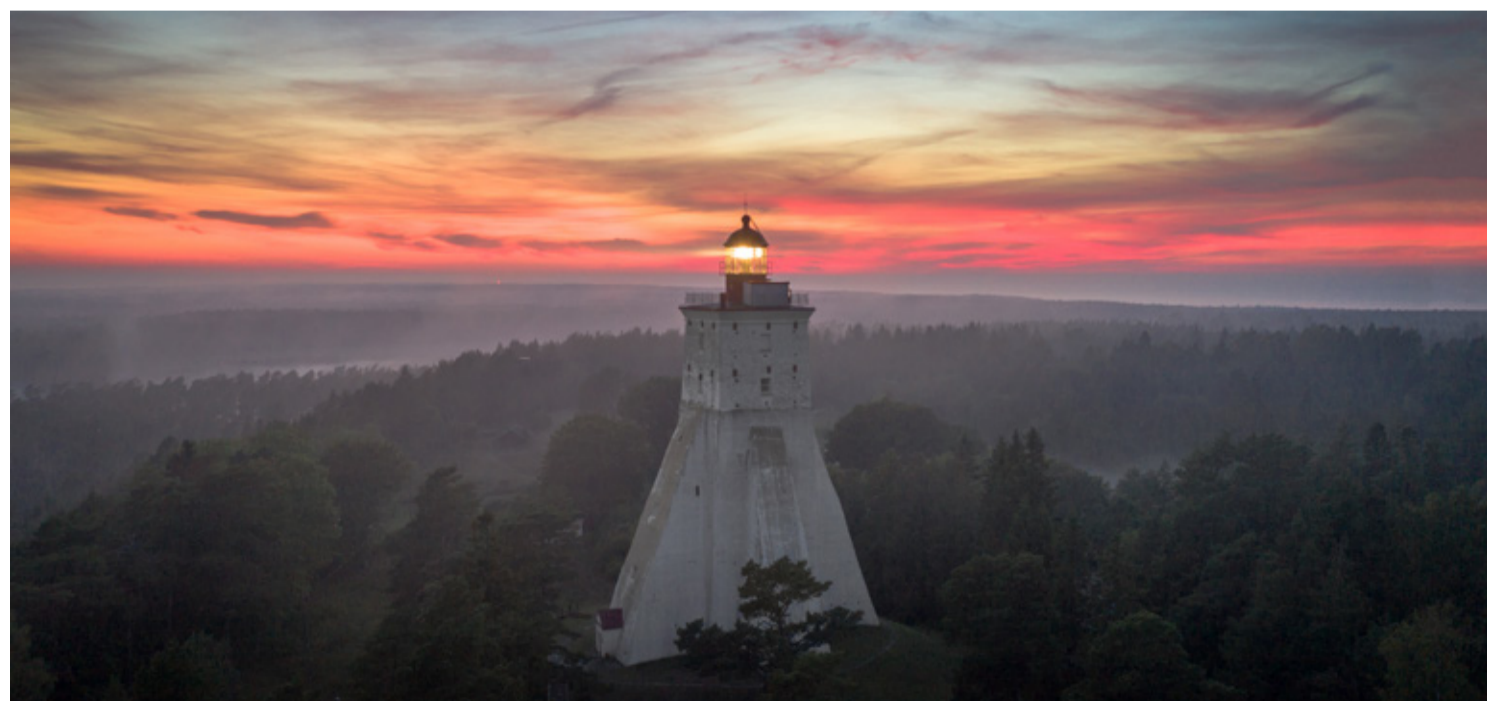
Hiiumaa Vallavalitsuse kontakt:

Kärkla ja Pühalepa piirkond: Ehitusspetsialist Hector Otero Jimenez, tel 5363 3373, e-post: hector-otero.jimenez@hiiumaa.ee või valitsus@hiiumaa.ee.

Emmaste piirkond: Maa- ja ehitusspetsialist Pilvi Post, tel 462 2445, e-post: pilvi.post@hiiumaa.ee või valitsus@hiiumaa.ee.

Käina ja Kõrgessaare piirkond: valitsus@hiiumaa.ee, tel 463 6082.

HIIUMAA VALLAVALITSUS

Kõpu tuletorn. Foto: Eerik Ülevain

Hiiumaa tuletornide konkurss

Hiiumaa Vallavalitsus korraldab eelläbirääkimistega pakkumise Hiiumaa vallale kuuluva Kõpu majaka kinnisasja ning Hiiumaa valla valitsemisele antud Kõpu tuletorni, Ristna tuletorni ja Tahkuna tuletorni kasutusse andmiseks ning tuletornide külastajatele piletite müügi korraldamiseks.

Pakkumise objektid antakse kasutusse perioodiks 01.05.2025–31.03.2030. Pakkumisest osa võtta sooviv isik peab tegema kirjaliku

pakkumise, mis sisaldab pakkumise hinda, tuletornide kinnisasjale planeeritavate tegevuste ideekavandid koos hinnanguliste maksumustega, pakutavate kaubagruppide ja teenuste loetelu ning kirjeldust, ülevaadet oma eelnevast kogemusest sarnase teenuse osutamisel ning esitama kõik nõutavad dokumendid.

Tuletornid peavad olema avatud vähemalt 1. maist kuni 30. septembrini.

Pakkumise peab esitama hiljemalt

06.02.2025 kell 12.00 meiliaadressile valitsus@hiiumaa.ee või kinnises ümbrikus märgusõnaga „HIIUMAATULETORNIDE KONKURSS“ Hiiumaa Vallavalitsusele aadressil Keskväljak 5a, Kärkla, II korrus.

Lisainfo valla kodulehelt vald.hiiumaa.ee.

HIIUMAA VALLAVALITSUS

DETAILPLANEERINGUD

Paope külas asuva Tõnsu maaüksuse detailplaneeringu vastuvõtmine ja avaliku väljapaneku korraldamine

Hiiumaa Vallavolikogu 19.12.2024 otsusega nr 220 võeti vastu Paope külas asuva Tõnsu maaüksuse detailplaneering (Dagopen OÜ töö nr 22-29).

Detailplaneeringu ülesandeks on Tõnsu maaüksusele juurdepääsutee asukoha määramine, ehitusõiguse seadmine elamu ja abihoonete rajamiseks, ehitustingimuste määramine, liikluse ja parkimiskorralduse lahendamise ning tehnovõrkude väljaehitamiseks vajaminevate koridoride määramine. Detailplaneeringuga kavandatakse ehituskeeluvööndi vahendamist Putkaste metskond 183 maaüksusel juurdepääsutee osas, mis tähendab Kõrgessaare Valla üldplaneeringu muutmise ettepaneku tegemist.

Detailplaneeringu avalik väljapanek toimub ajavahemikul 23.01.2025 kuni 22.02.2025 Hiiumaa Vallavalitsuses aadressil Keskvaljak 5a, Kärdla, Hiiumaa vald ja Hiiumaa valla veebilehel. Avaliku väljapaneku ajal on kõigil huvitatutel võimalik planeeringulahendusega tutvuda ning vallavalitsusele kirjalikult sisulisi ettepanekuid ja arvamusi esitada.

Kärdla linna Valli tn 11b ja Tiigi tn 18 kinnistute detailplaneeringu koostamise algatamine ja keskkonnamõju strateegilise hindamise algatamata jätmise

Hiiumaa Vallavolikogu 19.12.2024 otsusega nr 219 algatati Kärdla linna Valli tn 11b (katastritunnus 20501:001:1830; 974 m², elamumaa 100%) ja tn 18 (katastritunnus 20501:001:0723; 1431 m², sihtotstarbeta maa 100%) kinnistute detailplaneeringu koostamine ja väljastati lähtetingimused ning jäeti algatamata keskkonnamõju strateegiline hindamine.

Planeeringu koostamise eesmärgiks on Valli tn 11b ja Tiigi tn 18 kinnistutele ehitusõiguse määramine üksikelamu ja abihoonete püstitamiseks, teede ning liikluskorralduse põhimõtete planeerimine, tehnovõrkude ja -rajatiste paigutuse määramine, servituutide ja kitsenduste vajaduse määramine, arhitektuursete tingimuste määramine hoonetele, kruntidele sihtotstarbe määramine. Detailplaneering on üldplaneeringut muutev, sest planeeritakse ehitusõiguse määramine (elamule ja abihoonetele) väiksemale krundile, kui üldplaneeringus lubatud.

Algatamise otsuse ja väljastatud lähtetingimustega saab tutvuda töö ajal Hiiumaa vallavalitsuses (Keskvaljak 5a, Kärdla) ja Hiiumaa Vallavalitsuse avalikus dokumendiregistris <https://atp.amphora.ee/hiiumaavv/index.aspx?itm=353272>.

TEATED

Käina osavald müüb elamumaa Käina alevikus, Sõpruse tn 6

Kinnistu registriosa nr 1142333, katastritunnus 36802:002:0084, pindala 1607 m², sihtotstarve elamumaa 100%. Enampakkumise alghinnaks on 22 000 eurot. Enampakkumise saab teha [varakeskus.ee](https://www.varakeskus.ee) lehel <https://www.varakeskus.ee/krundid-hiiumaa-vald-hiiu-maakond-elamumaa-kina-alevikus-spruse-tn-6-1>. Enampakkumine lõpeb 18. veebruar 2025 kl 14.

Lisainfo: Merilin Kaevandes, tel 462 2882, merilin.kaevandes@hiiumaa.ee.

Hiiumaa Vallavalitsus müüb enampakkumise korras Laidusilla hoonestamata kinnistu Nasva külas

Hiiumaa Vallavalitsus müüb enampakkumise korras Hiiumaa valla omandis oleva Nasva külas asuva Laidusilla kinnistasja (kinnistu registriosa nr 3638500, katastritunnus 36801:001:0781, kinnistu pindala 2978 m², sihtotstarve tootmismaa 100%).

Enampakkumise alghinnaks on 20 000 eurot, oksjon lõpeb 10. veebruaril 2025 kl 14.00. Avalik elektrooniline enampakkumine toimub [varakeskus.ee](https://www.varakeskus.ee) keskkonnas, <https://www.varakeskus.ee/krundid-hiiumaa-vald-hiiu-maakond-me-erne-kinnistu-nasva-klas-laidusilla>.

Lisainfo: Merilin Kaevandes, tel 462 2882, merilin.kaevandes@hiiumaa.ee.

Oled unistanud uutest oskustest - veel saab mõtted teoks teha!
Tule õpi imelises Suuremõisa lossis.

Tasuta kursused jaanuar-juuni 2025

Rootsi teenindus- ja ärikeel, 40 ak tundi, alates 30.01
Rootsi keel algajatele, 40 ak tundi, alates aprillist
Andmeanalüüsi töövõtted MS Excelliga, 24ak tundi, 10.-11.03 (BCS Koolitus)
Hiiumaa giidide baaskursus, 80 ak tundi, alates 23.01
Keevitaja baaskursus, 116 ak tundi
Poolautomaatkeevitaja praktiline algkursus, 56 ak tundi
Dendroloogia ja metsapatoogia, 42 ak tundi
Ettevalmistus Pultmajahajitaja, tase 4 ja 5 kutseksamiks, 50/60 ak tundi
Tehniline joonestamine AutoCad-ga, 62 ak tundi
Nutiseadmete kasutamine kalanduses, 24 ak tundi

Lisainfo aadressil koolitused@hak.edu.ee ja kooli kodulehel hak.edu.ee/et/koolituskalender

HIIMUMAA AMETIKOOL
www.hak.edu.ee
#hiiumaaametikool

Lisavõimalus bussiühenduses

Alates 06.01.2025 on reedeti uus, hilisõhtune võimalus Hiiumaa-le tulekuks ja siit minekuks:

- Reedeti kl 19.40 väljub Tallinna bussijaamast Haapsallu liin 286, mis jõuab Haapsalu bussijaama kl 21.25.
- Reedeti kl 21.35 väljub Haapsalu bussijaamast liin 1 Rohuküla sadamasse. See on tavaline linnaliin, mitte nõudeliin.
- Sama hilisõhtuse liiniga nr 1, mis kell 21.55 Rohuküla sadamast tagasi Haapsalu bussijaama suundub, saab Haapsallu reisija, kes tuleb Heltermaalt kl 20.30 väljunud laevalt. Liinil nr 1 kehtivad Läänemaa kuukaart ja tsoonihinnad: <https://www.ytk-pohja.ee/piletite-hinnad>.
- Piletimüügikeskkond, kus saab ka bussi reaajas jälgida: <https://ytkpohja.pilet.ee/et/home>.

Meeldetuletuseks senised võimalused Haapsalu ja Rohuküla vahel liikumiseks:

- Ilma tellimata väljub Haapsalu ja Rohuküla vahel buss:
 - iga päev Haapsalu bussijaamast Rohukülla kl 15.35 ja Rohuküla sadamast tagasi kl 16.10;
 - E-R Haapsalu bussijaamast Rohukülla kl 13.59, Rohuküla sadamast tagasi kl 14.20.
- Ette tellimisel saab iga päev Haapsalu bussijaamast Rohukülla nõudeliiniga 1A, mis väljub Haapsalu bussijaamast kl 6.10, 7.50, 8.10, 11.10, 12.40, 17.10 ja 20.00. NB! Liin 1A on nõudeliin, st sõitmiseks tuleb eelmisel päeval kl 18ks teada anda telefonil 612 0063. Kui bussiga reisida soovijal on endal jäänud helistamata, tasub alati samalt numbrilt küsida, kas ehk keegi teine bussi tellinud.

Jätakuvalt on mandrile ja tagasi liikumiseks võimalik kasutada traditsioonilisi kaugliini busse:

- iga päev väljub Kärdlast pealinna kell 7.30 liin 204, kell 7.45 liin 292 (Käinast kl 7.53) ning kell 16.45 liin 292.
 - iga päev väljub Tallinna bussijaamast Kärdlasse kell 8.00 liin 292, kell 16.50 liin 204 (Käinas kl 20.36) ja kell 16.55 liin 292.
- Hiiumaa maakonnaliinide täpsem info ja nõudeliinide tellimine Hansa Bussiliinide Hiiumaa esindusest, tel 5855 8338 (tööpäeviti kl 6-19 ja nädalavahetusel kl 9-15).

PIRET SEDRIK

Ühistranspordi spetsialist

HIIUMAA SOTSIAALKESKUS

Kõrgessaare Päevakeskus

- E kl 9-10.30 **line-tantsu treening**, juhendab Katrin.
- E kl 10.30-12 **toolitantsu treening**, juhendab Katrin.
- E kl 14-15 **lauluansambli proov**, juhendab Aave.
- T kl 14-15 **tervisevõimlemine**, juhendab Stella.
- K kl 11-12.30 **line-tantsu treening**, juhendab Katrin.
- K kl 12.45-14.15 **seniortantsuring**, juhendab Katrin.
- K kl 14.30-15 **pilates** (videotreening).
- E, 27. jaanuaril kl 14 „Tark maaelu“ **tahvelarvuti I grupi koolituse lõpuüritus**.
- K, 29. jaanuaril kl 12.45 **seniortantsijad koos endiste seniortantsijatega**.
- E, 3. veebruaril kl 12.30-14 Kõrgessaare III hooaja **mälumängu II voor**.
- E, 10. veebruaril ja E, 17. veebruaril kl 15.00 **tugitooliteater**.
- T, 11. veebruaril kl 10-12 **kokkamise eakatega**.
- T, 11. veebruaril kl 14 „Tark maaelu“ **tahvelarvuti II grupi koolituse lõpuüritus**.
- K, 12. veebruaril alates kl 12 ja N, 13. veebruaril alates kl 9 **masažiteenus**. Eelnev registreerimine Sigrid tel 529 7429.
- N, 13. veebruaril kl 11-14 **maakondlik mälumäng** Kõrgessaare (korraldaja Hiiumaa Pensionäride Ühendus).
- R, 14. veebruaril kl 19 **Hiiumaa Pillisõprade Seltsi tantsuõhtu Lauka koolimajas** (tasuta). Avatud kohvik.
- E, 17. veebruaril alates kl 8.30 **pediküüriteenus**. Lisainfo Eve Heinmaa tel 516 3126.
- N, 20. veebruaril kl 13 **koosviibimine** päevakeskuses. Transport: kl 12 Roots, Pihla, kl 12.30 Lauka, Viskoosa.
- R, 21. veebruaril väljasõit Käina ujulasse. Ujulas viibimine kl 11-13, **vesivõimlemine kl 11** (juhendaja Helin Käärmees), jõusaali kasutamine. Osalustasu 6 eurot. Transport: kl 10 Kõrgessaare, Lauka, Viskoosa, kl 10.25 Kärdla.
- E, 3. märtsil kl 12.30-14 Kõrgessaare III hooaja **mälumängu III voor**.
- Juuksur Sirje Vaku osutab teenust päevakeskuses **teisipäeval, 11. märtsil**. Registreerimine tel 5666 2317.
- 2.-3. aprillil väljasõit Pärnusse. Päevakava ja osalustasu täpsustamisel.
- 3.-5. juunil väljasõit Eesti-Läti piiriladele. Päevakava ja osalustasu täpsustamisel.
- 18. juulil väljasõit Hiiumaa laiule. Päevakava ja osalustasu täpsustamisel.
- Lisainfo, registreerimine ja transpordivajaduse teatamine Katrin tel 5333 9472.
- Kõrgessaare päevakeskuses **saab pesta pesu ja käia duši all**, eelnevalt kokku leppida Inna tel 504 2292.

Emmaste Päevakeskuses

- E, N kl 9 võimlemine Emmaste Päevakeskuses.
- T kl 10 digiõppe ABC Emmaste Päevakeskuses.
- T kl 14 toolitants Emmaste Päevakeskuses.
- K kl 11 jututuba Emmaste Päevakeskuses
- K kl 11 käsitööring Emmaste Vaba Aja Keskuse käsitöötoas.
- Leisu piirkonna eakate kokkusaamine Valgu seltsimajas toimub kaks korda kuus, kontakt Aivo Härm, tel 503 1734.
- E, 27. jaanuaril kl 9 targa maaelu digiõppe grupi rühmaintervjoo.
- K, 19. veebruaril ja R, 7. märtsil pediküüri vastuvõtt.
- T, 11. veebruaril kl 13 juuksur.
- Ürituste ja huviringide info: Eve Ellermae tel 5376 4040.
- Transpordivajadus, registreerimine pediküüri ja juuksuri vastuvõtte: Aimi Jaarma, tel 514 4327.

Hellamaa Perekeskuses

- N, 13. veebruaril kl 18.00 mälumänguõhtu.
- T kl 12.00 saavad kokku Pühalepa lütilised erinevateks tegevusteks.
- Neljapäeva õhtuti toimub **zumba** videotreening „Suveks saledaks“. Info telefonil 5694 1961.
- Omastehooldajad kohtuvad 27.02 kl 15 Kärdla tegevustoas Vabrikuväljak 1. Lisainfo: Raili telefonil 5308 1035.

KODU OOTAVAD KASSID HIIUMAA KODUTA LOOMADE TURVAKODUS

ZUMA

Sünd: 2022

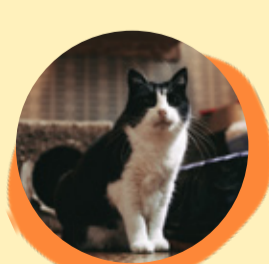
Sugu: emane (steriliseeritud)

MIRJU

Sünd: 2022

Sugu: emane (steriliseeritud)

MAX

Sünd: 2017

Sugu: isane (kastreeritud)

Lisainfo: tel 523 6827, FB-s „Hiiumaa koduta loomade turvakodu“ või www.hiiumaaloomad.ee

MEIE SEAST ON LAHKUNUD

HEINO LAID
KALJU MÄGI
PEETER TKATŠUK
RUUT KIVI
PEETER KOPPEL
KEIJO KIRRIS
ELVI KOKLA
HELVE AUN
SIRJE TEEMETS
KREET AUN
MAILIS HEIDMETS

NÄITUSED

Hiiumaa Muuseumi Pikk Maja

Avatud E-R 10-17, L 10-15

Pikas Majas on avatud Tervisemuuseumi väikenäitus „**UNEVERSUM**“ koos Hiiumaa Muuseumi magamistubadega.

Pika Maja teisel korrusel on haarav püsinäitus „**Kärdla – rootsi küla, saksa alev, eesti linn.**“

Avatud meenepood ja laste mängutuba.

Pikk Maja on suurepärase koht temaatilisteks sünnipäevapidudeks, koosviibimisteks ja seminaride ning konverentside korraldamiseks. Küsi rohkem infot!

R. Tobiase majamuuseum ja Mihkli talumuuseum on avatud ettetellimisel! info@hiiuamuuseum.ee, +372 463 2091.

Sõru Muuseum

Avatud esmaspäeviti kl 10-16 ja ürituste ajal, muul ajal kokkuleppel. Tel 5376 4040, sorumuuseum@hiiumaa.ee.

Veebruaris toimub makramee õpituba, aeg täpsustamisel.

Näitused:

- Valdek Alberi karikatuurinäitus „**Hapukurgihooaeg**“,
- Liia Lüdig-Algvere akvarellid
- Mootorpurjekas „**Alari**“ lugu
- Püsinäitus „**Taasleitud asjad**“

Kärdla kultuurikeskus

Veebruaris Toomas Kokovkini fotonäitus „**21. sajandi algus, Hiiumaa**“. Avamine 10. veebruaril kell 17.

30. jaanuaril 2025

kell 15.00

EESTI RAAMATU AASTA AVAÜRITUS

Käina raamatukogus

- Näitus 500 aastat eestikeelset kirjandust
- Kellade ansambel Külli Kreegi juhendamisel
- Vahelugemised
- Raamatu aasta tähestikumäng
- Kohvilaud

Olete oodatud!

Osalemine prii!

Eesti
Raamatu
Aasta
2025

SÜNDMUSED

JAANUAR**N, 23. jaanuar**

• kl 11 väikelaste mänguring (juhendab Kersti Ojasalu) Kärdla Nukuteatris.

R, 24. jaanuar

• kl 10 Hiiumaa Kino: „Pikad paberid“ Kärdla kultuurikeskuses, pilet 6 €–7 €, <https://hiiumaakino.ee/film/pikad-paberid/>.

• kl 18 Hiiumaa kino: „Kullake“ Kärdla kultuurikeskuses, pilet 6 €–7€, <https://hiiumaakino.ee/film/kullake/>.

• kl 17 retrodisko Rannapaargus, <https://hiiumaa.ee/sundmus/retrodisko-rannapaargus/2025-01-24/>.

L, 25. jaanuar

• 25.–26.01 Kärdla CUP 2025 korvpallis Hiiumaa spordikeskuses, hiiumaa.ee/sundmus/kardla-cup-2025-korvpallis/. Afterparty Hiiumaa Pruulikojas.

• kl 12 retrodisko Rannapaargus, <https://hiiumaa.ee/sundmus/retrodisko-rannapaargus/2025-01-25/>.

P, 26. jaanuar

• kl 11–13 „Aktiivne algus“ liikumispühapäev Hiiumaa spordikoolis. Osalustasu 2 eurot pere kohta. Lisainfo facebook.com/hiiumaaspordikool.

• kl 16 Hiiumaa kino: „Kullake“ Kärdla kultuurikeskuses, pilet 6 €–7 €, <https://hiiumaakino.ee/film/kullake/>.

• kl 18 lihtsate sonaatide õhtu Suuremõisa lossis, Reet Sukk – plokkflöödid, barokkflööd, Taavi-Mats Utt – plokkflöödid, Peeter Klaas – *viola da gamba*, Reinut Tepp – klavessiin. Piletid 7 €–10€ <https://fienta.com/et/lihtsate-sonaatide-ohu-116624>.

• kl 18 Hiiumaa Kino: „Pikad paberid“ Kärdla kultuurikeskuses, pilet 6 €–7 €, <https://hiiumaakino.ee/film/pikad-paberid/>.

• kl 18.30 Kundalini jooga Kärdlas Kärdla Nukuteatris, 10 €. Lisainfo tel 520 4620.

E, 27. jaanuar

• kl 18 Sten Lassmanni soolokontsert Kärdla muusikakoolis, 5 €–10 €, muusikakooli õpilastele ja õpetajatele sissepääs tasuta. Lisainfo: hiiumaa.ee/sundmus/sten-lassmann-soolokontsert/.

T, 28. jaanuar

• kl 18 Aasta Ujuja 2024/2025 karikasari (V). Käina Ujulas. Lisainfo: spordikeskus.kaina@hiiumaa.ee.

• kl 18 Hiiumaa kino: „Paddingtoni seiklused džunglis“ Kärdla kultuurikeskuses, pilet 6 €–7 €, <https://hiiumaaki->

[no.ee/film/paddingtoni-seiklused-dzunglis/](https://hiiumaaki-no.ee/film/paddingtoni-seiklused-dzunglis/).

• kl 20 Hiiumaa kino: „Kullake“ Kärdla kultuurikeskuses, pilet 6 €–7 €, <https://hiiumaakino.ee/film/kullake/>.

K, 29. jaanuar

• kl 18 Noor Tipu Tegija 2024/2025 karikasari (IV). Tuuletornis. Lisainfo: tuuletorn@hiiumaa.ee.

N, 30. jaanuar

• kl 11 väikelaste mänguring (juhendab Kersti Ojasalu) Kärdla Nukuteatris.

• kl 11 eesti raamatu aasta 2025 vestlusring Kadri Tapersoniga Emmaste raamatukogus; eesti kirjanduse päev / eesti raamatu aasta avamine. Tasuta.

• Eesti raamatu aasta avamine lugejatele Kärdla linnaraamatukogus. Ülekanne Tartust. Vestlusring: Raamat vs ajakiri. Suupisted.

• kl 15 eesti raamatu aasta avaüritus Käina raamatukogus

• kl 18 Hiiumaa kino: „Pikad paberid“ Kärdla kultuurikeskuses, pilet 6 €–7 €, <https://hiiumaakino.ee/film/pikad-paberid/>

• kl 19–21 eesti kirjanduse päev / Olavi Ruitlane, Utopia nr 9 (Sadama tee 2, Kõrgessaare). Pilet 5 €, lisainfo <https://fb.me/e/2Bg57d14h>.

R, 31. jaanuar

• kl 18 fotod ja jutud Kärdla kalevivabriku ajast (pilte näitab Urmo Rajang) Kärdla Nukuteatris.

VEEBRUAR**K, 5. veebruar**

• kl 12–16.30 seminar „Renoveeritavate hoonete ja uusehitiste õhupidavus ja kestlikud lahendused“ Faasionis (Põllu 32, Kärdla). Registreerimine info@faasion.ee, lisainfo <https://www.facebook.com/events/1287067665961284>.

N, 6. veebruar

• kl 11 väikelaste mänguring (juhendab Kersti Ojasalu) Kärdla Nukuteatris.

R, 7. veebruar

• kl 19 Vana Baskini Teater: „KALEVIPOJAD“ Kärdla kultuurikeskuses. Piletid 24/27 € müügil Piletilevis, Piletimaailmas ja kultuurikeskuses.

• kl 19 Kärdla mälumäng Hiiumaa Pruulikoja Restos.

P, 9. veebruar

• kl 11–13 „Aktiivne algus“ liikumispühapäev Hiiumaa spordikoolis. Osalustasu 2 eurot pere kohta. Lisainfo facebook.com/hiiumaaspordikool

E, 10. veebruar

• kl 17 Toomas Kokovkini näituse „21. sajandi algus, Hiiumaa“ avamine Kärdla kultuurikeskuses.

N, 13. veebruar

• kl 11 väikelaste mänguring (juhendab Kersti Ojasalu) Kärdla Nukuteatris.

• kl 18 mälumänguõhtu Hellamaa Perekeskuses.

R, 14. veebruar

• kl 19 Hiiumaa Pillisõprade Seltsi tantsuõhtu Lauka koolimajas.

• kl 19 vestlusõhtu soolopurjetaja Uku Randmaaga Hiiumaa Pruulikoja Restos. Tasuta. Lisainfo info@hiiumaapruulikoda.ee.

L, 15. veebruar

• kl 12–14 Väike Taibu teaduskool Palade Põhikooli loodusariduskeskuse tiivas. Osaluspanus 5 €. Lisainfo: paladelhk@gmail.com.

• kl 19 Hiiumaa Pillisõprade Seltsi tantsuõhtu Kassari rahvamajas.

P, 16. veebruar

• kl 18 sõbrapäeva kuu kiirturniir *bowling*’us. Tuuletorni Bowling. Lisainfo: tuuletorn@hiiumaa.ee.

T, 18. veebruar

• kl 18 Aasta Ujuja 2024/2025 karikasari (VI). Käina Ujulas. Lisainfo: spordikeskus.kaina@hiiumaa.ee.

K, 19. veebruar

• kl 18 Noor Tipu Tegija 2024/2025 karikasari (V). Tuuletornis. Lisainfo: tuuletorn@hiiumaa.ee

P, 23. veebruar

• kl 10–20 tenniseturniir „Eesti eest“ Hiiumaa spordikeskuses, lisainfo tenniseturniirid.ee/.

• kl 11–13 aktiivne algus liikumispühapäev Hiiumaa spordikoolis. Osalustasu 2 eurot pere kohta. Lisainfo facebook.com/hiiumaaspordikool.

• kl 18 Eesti Vabariigi 107. aastapäevale pühendatud kontsert-aktus Kärdla kultuurikeskuses.

VEEBRUAR - MÄRTS

• 14.02–14.03 Tipu Tegija võistlus Tuuletornis. Lisainfo: inna.lepik@hiiumaa.ee.

Igal esmaspäeval kell 18.30 algusega Kärdla pritsumaja parklast „Kõnnime koos“ juhendatud jalutusgrupid. Grupijuht Inna Lepik. Lisainfo: konnimekoos.ee/

